

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het
kwalificatiedossier mbo:

Tandartsassistent

Kwalificaties

» **Tandartsassistent**

Versie

Gewijzigd 2021

Geldig vanaf

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport
Gevalideerd door: Sectorkamer Zorg, welzijn en sport
Op: 19-11-2020

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

<u>Verantwoordingsinformatie</u>	4
<u>1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)</u>	4
<u>2. Examenprofielen</u>	4
<u>3. Arbeidsmarktinformatie</u>	4
<u>4. Trends en ontwikkelingen</u>	4
<u>5. Beroepsvereisten</u>	6
<u>6. Bijzondere vereisten</u>	6
<u>7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen</u>	6
<u>8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs</u>	6
<u>9. Onderhoudsagenda</u>	6
<u>10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie</u>	7
<u>11. Betrokkenen</u>	7
<u>12. Verblijfsduur 4 jarig</u>	8
<u>13. Aanvullende informatie</u>	8
<u>14. Certificaten</u>	8

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Tandartsassistent is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- [Beroepscompetentieprofiel Tandartsassistent, 2013](#)

2. Examenprofielen

<http://kwalificaties.s-bb.nl/Handlers/CohortOutputLibrary.ashx?linkcode=17>

3. Arbeidsmarktinformatie

SBB publiceert regelmatig gegevens over kans op werk en kans op stage/leerbaan van alle kwalificaties. Zie daarvoor <https://www.s-bb.nl/feiten-en-cijfers/sectorkamerrapportages>

Kans op werk

In 2020 is voor de kwalificatie Tandartsassistent over het algemeen de vraag naar recent gediplomeerden groter dan het aanbod. In sommige regio's zal de vraag naar recent gediplomeerden veel groter zijn dan het aanbod. In andere regio's zullen vraag en aanbod in evenwicht zijn.

Kans op stage

Voor studenten Tandartsassistent is het aanbod van stageplaatsen door bedrijven wat kleiner dan de vraag naar stageplaatsen door bol-studenten. Bol-studenten zullen moeite moeten doen om een stageplaats te vinden, bijvoorbeeld door te solliciteren bij meerdere leerbedrijven. Aan het begin van de opleiding is het waarschijnlijk moeilijker om een stage te vinden dan aan het einde van de opleiding.

Kans op een leerbaan

De kans op een leerbaan is goed. Het aanbod van leerbanen door bedrijven is veel groter dan de vraag naar leerbanen door bbl-studenten. Dit betekent dat het vrij makkelijk is voor bbl-studenten om een geschikte leerbaan te vinden.

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

Tijdens de werkuitvoering heeft de tandartsassistent te maken met verschillende wetten en regels, zoals de voorbeelden hieronder. Veranderingen in de wet- en regelgeving hebben effecten op het werk van de tandartsassistent. Het is van belang dat de tandartsassistent zich bewust is van wet- en regelgeving en hiernaar handelt. Kennis van wet- en regelgeving is onder andere van belang voor de communicatie met en de voorlichting aan patiënten.

Voorbeelden van deze wet- en regelgeving zijn:

- Wetten gericht op de kwaliteit van de zorg: Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (wet BIG) en de Wet kwaliteit klachten en geschillen zorg (Wkkgz). De tandartsassistent wordt in de wet BIG niet genoemd. Zij oefent wel een beroep uit op het gebied van de individuele gezondheidszorg en valt daarmee onder de werkingssfeer van de wet BIG (zie de informatie hieronder).
- Wetten die gericht zijn op het versterken van de rechtspositie en (privacy)bescherming van patiënten: Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO, als onderdeel van het Burgerlijk Wetboek); Algemene verordening gegevensbescherming (AVG); Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (sinds 1 juli 2013 van kracht, gewijzigd in 2019, zie informatie hieronder).
- Wetten gericht op besturing en financiering van de zorg: Zorgverzekeringswet (Zvw); de Regeling zorgverzekering; de Regeling mondzorg; Wet Marktordening Gezondheidszorg (WMG). De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Wet langdurige zorg (Wlz), de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Jeugdwet vormen samen de basis van het Nederlandse zorgstelsel.
- Richtlijnen, zoals de Richtlijn infectiepreventie, de Richtlijn tandheelkundige radiologie en de Richtlijn patiëntendossier.

Toelichting Wet BIG

Als een tandartsassistent in opdracht van de tandarts (onderdelen van) 'risicovolle en/of voorbehouden handelingen' uitvoert, gelden hiervoor de regels van de wet BIG. Zij geeft door het aannemen van een opdracht voor deze handelingen aan dat zij zichzelf hiervoor deskundig en bekwaam acht.

Het gaat om de volgende risicovolle en/of voorbehouden handelingen uit het takenpakket van de tandarts(-specialist):

- tandheelkundige handelingen: boren, slijpen, snijden, extraheren;
- het geven van injecties (anesthesie);
- het gebruik van radioactieve stoffen en ioniserende straling (ten behoeve van het vervaardigen van röntgenopnamen);
- het onder narcose brengen (lachgassedatie) van patiënten voor zover dit tot het omschreven deskundigheidsgebied van de tandarts(-specialist) behoort.

Het door de tandartsassistent laten uitvoeren van voorbehouden handelingen is toegestaan op grond van de Wet BIG, onder de volgende condities:

- De tandarts vergewist zich van de bekwaamheid van de tandartsassistent én deze acht zichzelf bekwaam.
- De bekwaamheid is verkregen door opleiding onder toezicht van derden uit het opleidingscircuit.
- De mogelijkheid tot toezicht en tussenkomst van de tandarts is verzekerd, doordat tandarts en tandartsassistent 'onder één dak' werken en de tandarts fysiek in de praktijk aanwezig is.
- Aanwijzingen van de tandarts worden te allen tijde opgevolgd.
- De patiënt weet door welke functionaris hij behandeld wordt.
- De tandartsassistent vraagt de patiënt toestemming voor het uitvoeren van de voorbehouden handeling en legt deze toestemming vast in het dossier.
- De behandelgegevens worden vastgelegd in één patiëntendossier; de tandarts is dossierhouder en eindverantwoordelijk voor de inhoud. Als de assistent in dienst is bij de mondhygiënist of een andere hoofdbehandelaar, dan is deze eindverantwoordelijk voor de inhoud.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Per 1 januari 2019 is de meldcode veranderd. Het wordt een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als er vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. De meldcode behelst een stappenplan dat duidelijkheid geeft over hoe te handelen bij vermoedens van geweld. Stap 4 en 5 zijn aangepast. In stap 5 wordt onderscheid gemaakt tussen hulp verlenen of melden. Meer informatie over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is te vinden op: www.meldcode.nl.

In het herziene kwalificatiedossier 2020 is er voor gekozen om de kennis en vaardigheden m.b.t. wet- en regelgeving waar mogelijk breed te benoemen (brede kennis van relevante wet- en regelgeving) en waar nodig specifiek.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Bron: concept beroepscompetentieprofiel tandartsassistent 2020

De afgelopen decennia zijn er veranderingen opgetreden in de wijze waarop tandartsen hun beroep uitoefenen, zoals toenemende differentiatie op de verschillende tandheelkundige deelgebieden en veranderingen in de praktijkvoering. Dit is ook van invloed op het werk van de tandartsassistent. Er wordt meer en meer samengewerkt, niet alleen tandartsen onderling, maar ook door en met mondhygiënist, preventieassistenten en andere mondzorgverleners. Hierdoor zijn praktijken gemiddeld genomen ook groter geworden, ten minste wat de omvang van het patiëntenbestand betreft. In relatie hiermee is de laatste jaren een specifieke praktijkvorm in opkomst: de praktijken verenigd in een keten. De tekenen wijzen erop dat de ontwikkeling naar meer samenwerking binnen de mondzorg zich in de toekomst verder doorzet. Dit proces zal op allerlei manieren ondersteund worden en vervlochten zijn met ontwikkelingen op het gebied van informatietechnologie (Bruers, 2017).

De belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn hieronder gecategoriseerd weergegeven. De trends en ontwikkelingen zijn waar van toepassing verwerkt in het herziene kwalificatiedossier.

Nieuwe definitie van mondgezondheid

De tandheelkundige zorg ontwikkelt zich van curatie (herstel van gebit) naar mondzorg waarbij het accent ligt op preventie en waarbij verschillende zorgverleners nauw met elkaar samenwerken. Binnen het vakgebied is merkbaar dat het aantal tandartsassistenten dat zich verder bekwaamt via cursussen en opleidingen toeneemt. Dit wordt mede veroorzaakt door de toegenomen taakdelegatie.

De Federation Dentaire Internationale (FDI) heeft een nieuwe definitie van mondgezondheid opgesteld, waarbij ook het vermogen om te praten, lachen, ruiken, proeven, voelen, kauwen, slikken en het overbrengen van emoties door gelaatsuitdrukkingen zonder pijn, ongemak en ziekte van het gelaat en aangezicht worden betrokken (FDI, 2016). Hiermee wordt mondgezondheid in een veel breder gezondheidsperspectief geplaatst. Het doel van de mondzorg is het bevorderen van een duurzame mondgezondheid als integraal onderdeel van de algemene gezondheid en het individueel welbevinden. Specifieke subdoelen richten zich op de integrale benadering van mondgezondheid in opeenvolgende fasen door het: fase 1: voorkomen van mondziekten, fase 2: genezen van mondziekten, fase 3: herstel van optimale functie en fase 4: bevorderen van de esthetiek en de kwaliteit van leven. Anders gezegd: de missie van mondzorg is het tot stand brengen van een gezonde, functionele, esthetische en comfortabele mond bij patiënten, die gegeven de mogelijkheden en omstandigheden, bestand is tegen de natuurlijke veranderingen in iedere levensfase c.q. levensloopbestendig is (Van der Sanden et al. 2019). Deze bredere benadering kan van grote invloed zijn op de toekomstige mondzorg.

Bedrijfsorganisatorisch: wijze van praktijkvoering en verdergaande samenwerking

Om kwalitatief hoogwaardige zorg aan de patiënt te leveren, zijn tandheelkundige zorgverleners erop gericht om meer te gaan samenwerken. Het aantal groepspraktijken neemt gestaag toe ten opzichte van het aantal solopraktijken. Ook zijn er steeds meer praktijken die verenigd zijn in een keten. Avond- en weekenddiensten worden in een aantal gevallen gecentraliseerd aangeboden voor een groter regionaal gebied. In de loop der jaren is de samenstelling van tandartspraktijken veranderd. Zo geldt dat het aantal praktijken waarin één tandarts werkt, is afgenomen van 76% in 1997 tot 58% in 2014 en 44% in 2018. Bovendien blijkt dat steeds meer andere mondzorgprofessionals in tandartspraktijken actief zijn. Daarbij is vooral de inzet van praktijkmedewerkers (geen eigenaar) toegenomen. Sinds 1997 is de inzet van mondhygiënist, tandarts- en preventieassistenten en praktijkmanagers in tandartspraktijken toegenomen. Daarmee is ook de omvang van praktijken gegroeid. In de toekomst zal mondzorg, nog meer dan nu het geval is, worden verleend door verschillende professionals samen. Denk aan de trend naar meer differentiatie, die tandartsen stimuleert tot horizontale verwijzing (Bruers, 2017).

Beroepsuitoefening tandartsen

Naast de erkende specialismen mondziekten, kaak- en aangezichtschirurgie en orthodontie, heeft in de afgelopen jaren een toenemend aantal tandartsen zich gedifferentieerd op een of meer tandheelkundige deelgebieden. Differentiëren in endodontologie, pedodontologie, implantologie, gerodontologie en esthetische tandheelkunde lijkt toe te nemen. Daarnaast is parodontologie ook een veel gekozen differentiatie.

Patiënten

De bevolking vergrijsd, is multicultureel en er bestaat een diversiteit aan leefstijlen en consumptiepatronen. Hierdoor variëren ook de problemen en aandacht voor mondzorg.

Een toenemend aantal ouderen is nog in het bezit van de eigen tanden en kiezen. De vraag naar complexe tandheelkundige behandelingen stijgt. Ook de vraag naar esthetische tandheelkunde neemt toe. De huidige patiëntengroep is mondig en stelt meer

vragen. De patiënt doet veelal zelf onderzoek naar mogelijke behandelwijzen via internet voordat men een tandheelkundige zorgverlener consulteert. Patiënten vragen op basis van de gevonden mogelijkheden een specifieke behandeling en verwachten meer uitleg. Het is van belang dat de tandartsassistent adequaat hierop kan reageren en goede communicatie- en motivatietechnieken beheerst. Ook vraagt de huidige wetgeving om 'informed consent' en 'shared decision making'. Dat betekent dat de patiënt in samenspraak met de behandelaar tot besluitvorming komt over de behandeling. Het samen beslissen staat daarbij centraal.

Informatietechnologie

De samenwerking in de mondzorg zal op allerlei manieren worden ondersteund en vervlochten zijn met toepassingen op het gebied van informatietechnologie. Nu al werken vrijwel alle tandartsen met een elektronische patiëntenkaart en is in veel praktijken digitale röntgenapparatuur aanwezig, terwijl OPT-röntgenapparatuur, apparatuur voor digitale afdrukken en CAD/CAM-apparatuur (cerec) en 3D-printing in steeds meer praktijken worden toegepast (Bruers, 2017).

Technologische ontwikkelingen maken ook dat er steeds meer mogelijkheden komen voor mensen om hun gebit te houden en/of te verbeteren. Deze mogelijkheden worden ook in toenemende mate in de eigen praktijk aangeboden; patiënten hoeven minder doorverwezen te worden. Daarnaast wordt voor communicatie met de patiënt steeds vaker gebruik gemaakt van digitale media zoals sms- en e-mailmodules en sociale media.

Wet- en regelgeving

Tijdens de werkuitvoering heeft de tandartsassistent te maken met verschillende wetten en regels. Het aantal richtlijnen, ook vanuit de KIMO, neemt toe. Veranderingen in wet- en regelgeving hebben effect op het werk van de tandartsassistent, zoals bijvoorbeeld wijzigingen in de tarieven en de Richtlijn infectiepreventie. Het op juiste manier naleven van de Richtlijn Infectiepreventie vereist kennis van reiniging, desinfectie en sterilisatie van instrumentarium. Daarnaast brengt de inwerkingtreding van de wet 'Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' een extra verantwoordelijkheid met zich mee, als het gaat om het signaleren en melden van verwaarlozing en/of mishandeling. De tandartsassistent kan naast eigen signalerende taken in opdracht van de behandelaar taken hebben bij het toepassen van de meldcode.

5. Beroepsvereisten

Niet van toepassing voor dit dossier.

6. Bijzondere vereisten

Tandartsassistent

Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

Niet van toepassing voor dit dossier.

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

Een gediplomeerde tandartsassistent heeft de mogelijkheid om zich via het volgen van scholing en cursussen verder te bekwamen of specialiseren, bijvoorbeeld tot preventie-assistent of assistent in een praktijk voor implantologie, orthodontie of een andere specialisatie. Het is ook mogelijk om door te groeien richting management in een functie als officemanager of praktijkmanager.

De gediplomeerde tandartsassistent kan mogelijk vrijstellingen krijgen voor onderdelen van andere mbo-opleidingen op niveau 4, zoals Mbo-Verpleegkundige of Tandtechnicus.

De gediplomeerde tandartsassistent heeft recht op doorstroming naar het hbo. Zij kan doorstromen naar de hbo-opleiding Mondzorgkunde, deze leidt op tot mondhygiëniste.

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Onderhoud kd's	Monitoren en zo nodig actie ondernemen/initiëren van visie, trends, wetenschap en ontwikkelingen in de beroepsuitoefening en op de arbeidsmarkt en dit jaarlijks plaatsen in onderhoudsperspectief	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025
Ontwikkelingen beroepenstructuur en bcp's	Nieuwe bcp's en geactualiseerde bcp's worden aangeleverd door sociale partners	Sociale partners	2020-2025

Actualisatie kwalificatiestructuur en kwalificatiedossiers	Op basis van nieuwe en/of geactualiseerde bcp's worden kwalificatiedossiers aangepast	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025
Actuele thema's	Inspelen op actuele thema's zoals doelmatigheid en bpv i.r.t kwalificatiedossiers en kwalificatiestructuur	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025
Technologische ontwikkelingen	Doorvertaling van technologische ontwikkelingen naar kd's, keuzedelen en servicedocumenten	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025
Algemene wet- en regelgeving	Monitoring algemene wet- en regelgeving. Zonodig gevolgen in kd's doorvoeren	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025
Uitvoerbaarheid kwalificatiedossiers	Onderzoek naar de uitvoerbaarheid van kwalificatiedossiers voor het werkveld en onderwijs	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025
Uitvoerbaarheid keuzedelen	Onderzoek naar uitvoerbaarheid van keuzedelen voor het werkveld en onderwijs	Sectorkamer Zorg, welzijn en sport	2020-2025

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen		Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen	x	Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.

- De ontwikkelingen rondom het nieuwe beroepscompetentieprofiel Tandartsassistent zijn verwerkt in het kwalificatiedossier. Er zijn o.a. kennis en vaardigheden toegevoegd en beschrijvingen aangepast op basis van de trends en ontwikkelingen uit het bcp.
- De CanMEDS-rollen/competentiegebieden zoals beschreven in het bcp zijn verwerkt in het kwalificatiedossier. Bij de typering van de beroepengroep wordt beschreven wat de CanMEDS-rollen inhouden. Daarnaast zijn de CanMEDS-rollen gekoppeld aan de werkprocessen. In de titels van de werkprocessen is de bijpassende CanMEDS-rol opgenomen.
- Bij kerntaak 3 is werkproces 4 toegevoegd: 'Levert een bijdrage aan de begeleiding van (nieuwe) collega's en stagiaires (leren en ontwikkelen). Dit werkproces is overgenomen uit het herziene kwalificatiedossier van Doktersassistent. De werkgroep met vertegenwoordigers uit het werkveld en onderwijs is van mening dat dit aangepaste werkproces goed aansluit bij de taken van de beginnend tandartsassistent en voldoet aan een behoefte vanuit het werkveld.

11. Betrokkenen

Het kwalificatiedossier Tandartsassistent (gewijzigd 2020) is ontwikkeld in opdracht van de sectorkamer Zorg, welzijn en sport. Het marktsegment Assisterende gezondheidszorg heeft inhoudsdeskundigen voorgedragen uit onderwijs en bedrijfsleven die input leverden tijdens het ontwikkelproces. Het kwalificatiedossier Tandartsassistent (gewijzigd 2020) is gevalideerd door de sectorkamer Zorg, welzijn en sport op advies van het marktsegment Assisterende gezondheidszorg. De samenstelling van het marktsegment en de sectorkamer is te vinden op www.s-bb.nl

Kwalificatiemonitor 2020

In het onderhoudsproces zijn de ontwikkelingen rondom het nieuwe beroepscompetentieprofiel meegenomen. Een analyse van het concept beroepscompetentieprofiel is uitgevoerd. Op basis hiervan is een kwalificatiemonitor (digitale enquête) opgesteld. Begin mei is deze kwalificatiemonitor uitgezet onder de door het marktsegment voorgedragen inhoudsdeskundigen.

Online werkgroepbijeenkomst

Een deel van de inhoudsdeskundigen, vanuit het werkveld en het onderwijs, heeft deelgenomen aan een werkgroepbijeenkomst. Vanwege het coronavirus vond de werkgroep online plaats. In deze online werkgroep zijn voorgestelde aanpassingen besproken en keuzes gemaakt. In september vond een tweede bijeenkomst plaats voor een inhoudelijke check op het laatste concept.

12. Verblijfsduur 4 jarig

Niet van toepassing voor dit dossier.

13. Aanvullende informatie

Subsidieregeling Hepatitis

Er is een subsidieregeling voor tegemoetkoming in de kosten van vaccinatie Hepatitis B voor deelnemers aan MBO- en HBO-onderwijs. Deelnemers in bepaalde zorg- en welzijnsopleidingen van het MBO en HBO die stage- en werkervaring opdoen, moeten uit het oogpunt van arbeidsomstandigheden vanwege gezondheidsrisico's voldoende beschermd worden tegen Hepatitis B. Om die reden kunnen zij zich laten vaccineren. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft besloten om te voorzien in een tegemoetkoming van de kosten voor de vaccinatie tegen Hepatitis B. De subsidie is aan te vragen door onderwijsinstellingen en is gestart vanaf het schooljaar 2008-2009. Voor informatie zie: www.minvws.nl/nieuwsberichten/16-06-2008.

14. Certificaten

N.v.t.